

Utlåtande 2014: RIII (Dnr 311-615/2014)

Aktualitetsförklaring av Promenadstaden – Översiktsplan för Stockholm

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Promenadstaden – Översiktsplan för Stockholm med tillhörande bilagor
och relaterade fördjupade översiktsplaner är aktuell enligt 3 kap 27 § Plan-
och bygglagen (PBL).

Föredragande borgarrådet Regina Kevius anför följande.

Ärendet

Stadsbyggnadsnämnden fattade i maj 2007 och i januari 2008 beslut om att staden ska bedriva en rullande översiktsplanering. Besluten innebar att stadsbyggnadsnämnden påbörjade en mer effektiv översiktsplaneprocess som skulle möjliggöra antagande av en ny översiktsplan inom varje mandatperiod. Promenadstaden – Översiktsplan för Stockholm, antogs av kommunfullmäktige i mars 2010 och vann laga kraft i april 2012.

Enligt Plan- och bygglagen (PBL) ska kommunfullmäktige en gång per mandatperiod ta ställning till översiktsplanens aktualitet. Fokus Promenadstaden är namnet på den process inom vilken stadens översiktsplan följs upp. Uppföljningen är en del i stadens rullande översiktsplanering. Den 10 april 2014 beslutade stadsbyggnadsnämnden att Promenadstaden – Översiktsplan för Stockholm med tillhörande bilagor och relaterade fördjupade översiktsplaner bedöms aktuell. Också stadsledningskontoret anser att planen

uppfyller det lagstadgade kravet och att den är aktuell i enlighet med PBL 3 kap 5 §.

Beredning

Ärendet har beretts av stadsbyggnadsnämnden och remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsbyggnadsnämnden befinner efter egen prövning att Promenadstaden – Översiktsplan för Stockholm är aktuell. Vissa delar av översiktsplanen måste dock arbetas om respektive förnyas vilket kan utföras inom den rullande översiktsplaneringen och i samband med en förnyad översiktsplan.

Stadsledningskontoret menar att det underlag och den rapport som stadsbyggnadsnämnden har tagit fram för att söka beskriva översiktsplanens aktualitet möjliggör en samlad prövning av översiktsplanen Promenadstaden. Stadsledningskontoret anser att planen uppfyller det lagstadgade kravet och att den är aktuell.

Mina synpunkter

När vår översiktsplan Promenadstaden presenterades år 2010 introducerade den en tydlig vision om att utveckla och bygga vidare på de kvaliteter som den täta, trygga och miljövänliga staden ger. Sedan dess arbetar vi för att fler stadsmiljöer ska skapas, som utvidgar innerstaden långt utanför tullarna och som knyter samman en splittrad stad. I ytterstaden pekades nio tyngdpunkter ut för att markera var ett mer koncentrerat stadsliv ska skapas. De värden som finns i dessa punkter i form av butiker, bostäder och närhet till natur utvecklas och genom klok planering kan detta bidra till större trivsel och mer liv. Samband mellan stadens delar ska aktivera de delar av staden som har en stor outnyttjad potential. Stadens grönområden ska utvecklas så att fler stockholmare kan njuta av dem och nya parker ska skapas.

Promenadstaden innebar en ny vision för framtidens Stockholm. Med denna plan återgick staden till att planera för en stad där närhet och attraktivitet står i fokus. En bättre sammanhängande stad underlättar för möten mellan oss människor.

I en stad som byggs för större närhet är förutsättningarna för en attraktiv kollektivtrafik gynnsamma. Den täta staden erbjuder en spännande och varierad vardagsmiljö som många människor uppskattar. Den blandning av funktioner som kännetecknar den täta staden bidrar också till en levande, trygg och integrerad miljö. Stadens gaturum ska ge förutsättningar för det myllrande stadsliv som förknippas med en storstad som Stockholm. I såväl inner- som

ytterstaden ska bottenvåningarna kunna innehålla butiker, kaféer, restauranger, kulturverksamheter och andra serviceinrättningar med kontor och bostäder på de övre våningarna.

Gaturummet ska ge utrymme för flanerande stockholmare, men också medge trafik som bidrar till stadens liv och puls. Ett livskraftigt kultur- och nöjesliv är en viktig del i att skapa den dynamik som behövs för att nya stadsdelar ska etablera sig och växa ihop med andra delar av staden. Promenadstadens täta form ger ett gatuliv som skapar förutsättningar för nya kulturverksamheter att etablera sig och kunna växa.

Mångfalden är en del av storstaden, därför bör stadens alla delar präglas av en egen identitet och särprägel. Således måste det finnas en god blandning av olika upplåtelseformer och en variation inom bebyggelsen. Stadsplaneringen bör bidra till en bättre integration och en större trygghet i staden genom att länka samman olika stadsdelar. I översiktsplanen pekas därför samband, tyngdpunkter och stadsutvecklingsområden ut.

Promenadstaden är vid det här laget fyra år gammal och Stockholm växer fortare än vi då kunde förutse. Planen måste därför justeras och förnyas i vissa delar och kanske i sin helhet på längre sikt. En viktig förutsättning för ett strukturerat och löpande förnyelsearbete är stadens rullande översiktsplanering som inkluderar områdesplanering och tematiska tillägg. De delar som måste uppdateras framgår i den reviderade rapporten Fokus Promenadstaden – uppföljning av Översiktsplan för Stockholm.

Dagens Stockholm har planerats av föregående generationer, far- och morföräldrar och föräldrar. Idag dras riktlinjerna upp för hur barnens och barnbarnens stad ska se ut och fungera. Det är med den tidshorisonten som Stockholms översiktsplan har utarbetats och det är med det perspektivet som staden ska växa vidare.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Reviderad rapport Fokus Promenadstaden – uppföljning av Översiktsplan för Stockholm
3. Samrådsredogörelse, aktualitetsprövning av Promenadstaden – Översiktsplan för Stockholm

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarrådet Daniel Helldén (MP) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
att delvis godkänna aktualitetsförklaringen, samt att vidare anföras följande:

Miljöpartiet anser att mycket av översiktsplanen är aktuell och dess utvecklingsstrategier utgör bra underlag för stadens stora framtida bostadsexpansion. Vilken inriktning stadens översiktsplan ges har stor påverkan på stadens mark och vattenanvändning. För miljöpartiet är det viktigt att bemöta en fortsatt befolkningsökning genom att ge Stockholms invånare en hög livskvalitet med tillgång till ren luft, vatten samt en trivsamt, trygg, hälsosam och vacker miljö. Stockholm ska vara en modern, mänsklig och miljövänlig stad och kunna erbjuda samtliga invånare en bostad. Idag är det tufft att hitta en bostad i Stockholm och i år är bostadsbristen för unga och studenter värre än på länge. Bostadsbyggandet i Stockholm för unga och studenter är idag inte prioriterat.

Miljöpartiets idé om en grön stadsplanering tar sin utgångspunkt i att den ska bidra till att minska stadens klimatpåverkan genom att hushålla med stadens mark- och vattenresurser och genom att värna och utveckla stadens karaktär och gröna kvaliteter. För att möjliggöra detta är det av stor vikt att stadens framtida bebyggelseplanering koordineras med stadens trafikplanering.

150 000 bostäder

Miljöpartiet har i en rapport beskrivit hur Stockholm kan växa med 150 000 bostäder till och med 2030. Rapporten bygger vidare på de strategier som finns formulerade i stadens översiktsplan, men genererar genom våra stadsutvecklingsstrategier fler grönområden och naturreservat samt till fler bostäder i kollektivtrafiknära lägen.

Miljöpartiets förslag på Stockholms framtida bostadsutveckling i stadsdelen Bromma innebär att Stockholms stads centrala utvidgning förskjutits åt nordväst. På samma sätt innebär miljöpartiets stadsbyggnadspolitik en geografisk förskjutning av stadens framtida stadsutveckling åt syd där miljöpartiet i bland annat södra delen av Västberga industriområde förslår en ny stadsdel med plats för tusentals nya bostäder.

Miljöpartiet vill hålla fortsatt högt tempo för att möta bostadsbehovet i Stockholm. Staden har genom Bromma flygplats en fantastisk tillgång, en otrolig markresurs som miljöpartiet gärna vill använda för att minska bostadsbristen. Genom att avveckla Bromma flygplats minimeras inte bara flygbullret i stora delar av Stockholm, staden kan genom att avveckla flygplatsen även ges möjlighet att på väl valda delar växa på höjden samt att minska intrången i stadens många viktiga och vackra grönområden.

Buller

Det är viktigt att stadens översiktsplan gör ordentliga och tuffa prioriteringar som långsiktigt säkerställer de kvaliteter som gör Stockholm till den attraktiva stad som Stockholm idag är. Stockholm måste ta ett helhetsgrepp på buller- och

luftkvalitetsproblematiken orsakad av bilar, industri och flyg om staden på ett långsiktigt och hållbart sätt ska kunna växa och lösa den svåra bostadsbristen. Att utreda förutsättningarna att på sikt omvandla Bromma flygfält till ett stadsutvecklingsområde leder inte bara till en mer hälsovänlig stad utan även till en mer spännande stad och till en stad där bostadsfrågan på ett långsiktigt och hållbart sätt kan lösas.

Riksintresset Stockholms innerstad

I den del av aktualitetsprövningens förslag som behandlar förhållningssätt till riksintresset Stockholms innerstad med Djurgården (bilaga tre till tjänsteutlåtandet om översiktsplanens aktualitetsförklaring *PM: Att tillgodose kulturvärden och utveckla stadsmiljön i områden av riksintresse*) kan vi konstatera att det ryms vissa problematiska inslag. Den riksintresseklassificering och beskrivning som gäller för staden är en helhet. Nu framstår det som om man kan peka ut vissa aspekter och delar och välja bort andra. Det finns också tendenser till att utan närmare analyser ge fritt spelrum för en omvandling av dagens city. Detta gäller inte minst ett vanskligt förhållningssätt till staden siluett. Det finns också tendenser till att ohämmat ge spelrum för rivningar av både äldre och nyare bebyggelse. Stockholm är en levande stad och ska så vara samtidigt som vi tar tillbörlig hänsyn till stadens kulturhistoriska värden.

Särskilt uttalande gjordes av borgarrådet Emilia Bjuggren (S) enligt följande.

I uppföljningen av översiktsplanen beskrivs dokumentet ”Bostadspotential i Stockholm” som ett underlag för att uppdatera översiktsplanen i den del som kallas fokusområde 2.7 Bostadsförsörjning i en växande stad. Bostadspotentialen innehåller principiella ställningstaganden om exploateringstal, skyddsavstånd och bevarandevärden som innebär en styrning av den önskvärda stadsutvecklingen som går utöver – och delvis vid sidan av – de fyra strategier som ingår i översiktsplanen.

Det är uppenbart att en aktualitetsförklaring av Promenadstaden – Översiktsplan för Stockholm måste innehålla ett ifrågasättande av de hittillsvarande strategierna, dels därför att de inte tycks styra utvecklingen, dels därför att ”Bostadspotential i Stockholm” levererar andra strategiska utgångspunkter.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Promenadstaden – Översiktsplan för Stockholm med tillhörande bilagor och relaterade fördjupade översiktsplaner är aktuell enligt 3 kap 27 § Plan- och bygglagen (PBL)

Stockholm den

På kommunstyrelsens vägnar:
STEN NORDIN

Regina Kevius

Ulrika Gunnarsson

Remissammanställning

Ärendet

Stadsbyggnadsnämnden fattade i maj 2007 och i januari 2008 beslut om att staden ska bedriva en rullande översiktsplanering. Besluten innebar att stadsbyggnadsnämnden påbörjade en mer effektiv översiktsplaneprocess som skulle möjliggöra antagande av en ny översiktsplan inom varje mandatperiod. Promenadstaden – Översiktsplan för Stockholm, antogs av kommunfullmäktige i mars 2010 och vann laga kraft i april 2012.

Enligt Plan- och bygglagen (PBL) ska kommunfullmäktige en gång per mandatperiod ta ställning till översiktsplanens aktualitet. Fokus Promenadstaden är namnet på den process inom vilken stadens översiktsplan följs upp. Uppföljningen är en del i stadens rullande översiktsplanering. Den 10 april 2014 beslutade stadsbyggnadsnämnden att Promenadstaden – Översiktsplan för Stockholm med tillhörande bilagor och relaterade fördjupade översiktsplaner bedöms aktuell. Också stadsledningskontoret anser att planen uppfyller det lagstadgade kravet och att den är aktuell i enlighet med PBL 3 kap 5 §.

Stadsbyggnadsnämnden

Stadsbyggnadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 10 april 2014 följande

1. att *Promenadstaden – Översiktsplan för Stockholm* med tillhörande bilagor och relaterade fördjupade översiktsplaner bedöms aktuell, enligt PBL 3 kap. § 27.
2. att godkänna reviderad rapport *Fokus Promenadstaden – uppföljning av Översiktsplan för Stockholm* och tillhörande samrådsredogörelse.
3. att godkänna PM: Att tillgodose kulturvärden och utveckla stadsmiljön i områden av riksintresse för samråd, inför utarbetande av ett slutligt förslag till dokument.
4. att reviderad rapport *Fokus Promenadstaden – uppföljning av Översiktsplan för Stockholm* och tillhörande samrådsredogörelse, bilaga 1 och 2 till tjänsteutlåtandet, överlämnas till kommunfullmäktige.
5. att föreslå att kommunfullmäktige beslutar att *Promenadstaden – Översiktsplan för Stockholm* med tillhörande bilagor och relaterade

fördjupade översiktsplaner är aktuell enligt PBL 3 kap. § 27.

Reservation anfördes av vice ordföranden Maria Östberg Svanelind m.fl. (S), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Daniel Helldén m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Maria Hannäs (V), *bilaga 1*.

Stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande daterat den 26 mars 2014 har i huvudsak följande lydelse.

Enligt 3 kap. 1 § plan- och bygglagen (PBL) ska varje kommun ha en aktuell översiktsplan, som omfattar hela kommunen.

I detta sammanhang hänvisas i 3 kap 27 § PBL till att kommunfullmäktige minst en gång under mandattiden ska pröva om översiktsplanen är aktuell enligt 3 kap 5 § PBL:

1. Grunddragen i fråga om den avsedda användningen av mark- och vattenområden.
2. Kommunens syn på hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras.
3. Hur kommunen avser att tillgodose de redovisade riksintressena och följa gällande miljökvalitetsnormer.
4. Hur kommunen i den fysiska planeringen avser att ta hänsyn till och samordna översiktsplanen med relevanta nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling inom kommunen.

Ärendets beredning

Ärendet har genomförts enligt kommunlagens beredningskrav.

I prövningen av översiktsplanens aktualitet har en remiss genomförts (13 december 2013 – 28 februari 2014). Remissen har skickats till stadens bolag och nämnder (förutom stadsledningskontoret/kommunstyrelsen, kommunfullmäktige och stadsbyggnadsnämnden som ska yttra sig genom detta tjänsteutlåtande och i den fortsatta processen) samt ett antal relevanta regionala aktörer och Stockholms grannkommuner. Fyrtio remissvar har inkommit och behandlats.

Beslutsunderlaget för aktualitetsförklaringen, som görs genom detta tjänsteutlåtande, är rapporten *Fokus Promenadstaden – uppföljning av Översiktsplan för Stockholm* (bilaga 2). Den har reviderats enligt remissinstansernas synpunkter som framgår i *Samrådsredogörelse – Aktualitetsprövning av Promenadstaden Översiktsplan för Stockholm* (bilaga 3) och de samtal, workshopar och seminarier som under remisstiden har ägt rum i sammanhanget. Som ett bemötande av länsstyrelsens

tidigare granskningskrav har stadsbyggnadskontoret förfinat sitt förhållningssätt till riksintresseområden för kulturmiljövården i *Att tillgodose kulturvärden och utveckla stadsmiljön i områden av riksintresse* (bilaga 4).

Kommunstyrelsen och kommunfullmäktige kommer att behandla ärendet om översiktsplanens aktualitet under första halvåret 2014.

Efter att aktualitetsprövningen är genomförd ska kommunfullmäktiges beslut enligt 7 § plan- och byggförordningen (2011:338) skickas till Boverket och Länsstyrelsen i Stockholms län samt till Stockholms läns landsting såsom regionplaneorgan.

Det är viktigt att nämna att översiktsplanens innehåll inte ändras genom kommunfullmäktiges aktualitetsbeslut. Kommunfullmäktiges ställningstagande innebär därför ingen revidering av översiktsplanen eller delar av den.

Efter beslutet i kommunfullmäktige och ett godkännande genom de involverade granskningsmyndigheterna ska den rullande översiktsplaneringen integrera de ställningstaganden och ändringsförslag som framkom under aktualitetsprövningen samt ta hänsyn till den pågående revideringen av Vision 2030.

Översiktsplanens aktualitet

Alla argument och förslag som kom fram under remissen sammanvägt ger anledning att se *Promenadstaden – Översiktsplan för Stockholm* som aktuell i förhållande till 3 kap 5 § PBL eftersom den svarar upp till nya förhållningssätt och fortfarande ger vägledning för stadens utveckling de närmaste åren. Även Länsstyrelsen finner översiktsplanen som aktuell.

Men översiktsplanen måste justeras och förnyas i vissa delar och kanske i sin helhet på längre sikt. En viktig förutsättning för ett strukturerat och löpande förnyelsearbete är stadsbyggnadskontorets rullande översiktsplanering som inkluderar områdesplanering och tematiska tillägg. De delar som måste uppdateras framgår i den reviderade rapporten *Fokus Promenadstaden – uppföljning av Översiktsplan för Stockholm*.

Remissinstanserna är alltigenom positiva till stadsbyggnadskontorets arbete med rapporten Fokus promenadstaden och delar i princip slutsatserna om översiktsplanens aktualitet och vad som behöver uppdateras. Ett antal sammanvägda ställningstaganden som finns i samrådsredogörelsen handlar främst om hanteringen av hållbarhetsaspekter framöver, om en mer utvecklad områdesplanering, om den nödvändiga helhetssyn som behövs för en stabil stadsutveckling, om nödvändiga prioriteringar och om eventuellt nödvändiga konsekvensbedömningar av översiktsplanens genomförande.

Länsstyrelsen gör i sitt remissvar bedömningen att förändrade eller nya statliga och mellankommunala intressen inte har sådan karaktär att de fordrar en omarbetning av översiktsplanen.

Fördjupade översiktsplaner och tematiska tillägg som del av Promenadstaden – Översiktsplan för Stockholm

De två fördjupade översiktsplaner som ingår i Promenadstaden Översiktsplan för Stockholm, *Karolinska – Norra Station* och *Översiktsplan för nationalstadsparken* –

stockholmsdelen bedöms vara aktuella. Denna uppfattning delas även av Länsstyrelsen i Stockholms län.

Den fördjupade översiktsplanen som omfattar Stockholms del av nationalstadsparken, antogs av kommunfullmäktige år 2009. Kommunfullmäktiges antagandebeslut vann laga kraft den 18 januari 2011 efter laglighetsprövning enligt kommunallagen. Planen är en fördjupning av stadens översiktsplan och ger vägledning för beslut om markanvändning, bebyggelse och anläggningar. Den kompletterar andra program och planer för nationalstadsparken som har fokus på att vårda och förvalta områdets värden. Planen är fortfarande aktuell även utifrån de statliga och mellankommunala intressen som Länsstyrelsen har ett särskilt ansvar för enligt 3 kap. 16 § PBL.

Den fördjupade översiktsplanen Karolinska – Norra Station antogs 2006. Den har inkorporerats i *Promenadstaden – Översiktsplan för Stockholm*. Den ger stöd för en utbyggnad av området där stora delar redan detaljplanelagts eller planläggs just nu. Arbetet följer Promenadstadens intentioner. Därmed anses även denna fördjupade översiktsplan som aktuell.

Kommunfullmäktige beslutar om de två tillkomna tematiska tilläggen *Den Gröna Promenadstaden* och *Arkitektur Stockholm* under första halvåret 2014. I ramen av aktualitetsprövningen anses de båda tilläggen som aktuella.

Bilaga till ÖP – Riksintressen och miljö- och riskfaktorer

Som en del i aktualitetsprövningen av Stockholms översiktsplan har Länsstyrelsen i Stockholms län, i enlighet med 3 kap 28 § PBL, lämnat en sammanfattande redogörelse för de statliga och mellankommunala intressen som har betydelse för översiktsplanens aktualitet. Den *regionala utvecklingsplanen för Stockholms län*, RUFS 2010, är även i fortsättning (till 2016) det vägledande dokumentet vad gäller de mellankommunala intressena i länet.

De statliga intressen som har betydelse för översiktsplanens aktualitet och för kommunens översiktsplanering redovisas utförligt i samrådsredogörelsen (bilaga 3). De statliga intressen som berör Stockholms stad och som är nya sedan översiktsplanen Promenadstaden antogs år 2010 omfattar olika riksintressen, miljökvalitetsnormer, strandskydd och frågor kring hälsa, säkerhet och riskfrågor.

Utifrån remissvaren anses att Promenadstadens bilaga om riksintressen och miljö- och riskfaktorer enligt 3 kap 5 § PBL fortfarande är aktuell. Den ska tillsvidare användas som ett underlag för en rullande översiktsplanering tillsammans med Länsstyrelsens sammanställning av nya och förändrade riksintressen som inkom genom myndighetens remissvar. I det längre perspektivet är tanken att hela riksintressebilagan ska uppdateras.

Som ett svar på länsstyrelsens tidigare granskningskrav har stadsbyggnadskontoret vidareutvecklat sitt förhållningssätt till riksintresseområden för kulturmiljövården i form av en PM (bilaga 4): *Att tillgodose kulturvården och utveckla stadsmiljön i områden av riksintresse*. Den ger ett förbättrat stöd och vägledning vid detaljplaneärenden. Det förhållningssätt som presenteras i denna PM är avsett för

samråd innan ett slutligt förslag till dokument utarbetas.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 19 juni 2014 har i huvudsak följande lydelse.

Generella synpunkter

Stadsledningskontoret anser att det underlag och den rapport (*Fokus Promenadstaden – uppföljning av Översiktsplan för Stockholm*) som stadsbyggnadsnämnden har tagit fram för att söka beskriva översiktsplanens aktualitet möjliggör en samlad prövning av översiktsplan Promenadstaden. Stadsledningskontoret anser att planen uppfyller det lagstadgade kravet och att den är aktuell i enlighet med PBL 3 kap 5§.

Stadsledningskontoret kan konstatera en förändrad omvärldsbild sedan översiktsplanen antogs 2010. Befolkningsprognoserna för Stockholm har successivt ökat till följd av den allt snabbare befolkningstillväxten. Därmed har även stadens bostadsförsörjningsmål höjts till 140,000 bostäder att stå klara 2030. I Stockholm pågår och planeras just nu en rad stora infrastrukturinvesteringar som kommer att få en avgörande betydelse för regionens framkomlighet på sikt. Den beslutade tunnelbaneutbyggnaden liksom Förbifart Stockholm, utredning av Östlig förbindelse och beslut om utveckling av cykelstråk inom staden och länet är centrala för Stockholms utveckling. Miljö- och klimatfrågor har fått allt större betydelse. Stadens planeringsinriktningar och strategier med bäring på social hållbarhet har fått ökad uppmärksamhet.

Till följd av att Stockholm och dess omvärld förändras har staden tagit fram en reviderad Vision 2030 för politisk behandling under 2014. Stadens förvaltningar har också tagit fram ett gemensamt planeringsunderlag, Bostadspotential Stockholm (BPS), som redovisar potentialen för hur och var staden ska kunna nå bostadsmålet till 2030. Andra viktiga styrdokument och kunskapsunderlag som tillkommit sedan översiktsplanens antagande är exempelvis Framkomlighetsstrategin, stadens investeringsstrategi och Färdplan för ett fossilbränslefritt Stockholm 2050.

Flera delar i översiktsplanen måste således arbetas om och revideras i samband med en uppdaterad plan; inte minst för att spegla de tillväxtutmaningar som staden och regionen står inför.

När det gäller de tematiska tilläggen *Den gröna promenadstaden* samt *Arkitektur Stockholm* som stadsbyggnadsnämnden i sitt nämndbeslut refererar till kan stadsledningskontoret konstatera att ärendena ännu inte behandlats i kommunfullmäktige. Stadsledningskontoret konstaterar vidare att ställningstaganden

om tematiska tilläggs aktualitet får beslutas i samband med kommunfullmäktiges beslut om antagande av dessa.

Slutligen vad rör rapportens resonemang om stadens finansieringsbehov och finansieringsmöjligheter, vilket återfinns på flera ställen under flera avsnitt i rapporten, vill stadsledningskontoret understryka är frågor som ytterst hanteras i stadens budgetprocess och inte i en aktualitetsprövning av översiktsplanen.

Nedan följer stadsledningskontorets övriga synpunkter och förslag utifrån rapportens avsnittsindelning.

Utmaningar för framtidens stadsbyggnad och fokusområden

Stadsledningskontoret anser att rapporten inför kommande uppdatering av översiktsplanen gör en korrekt och relevant analys av de utmaningar som Stockholms stad står inför. Översiktsplanens fokusområden är en direkt spegling av visionens tre teman och utgör den långsiktiga målbilden för översiktsplanen. Inom flera fokusområden konstaterar rapporten att förtydliganden och uppdateringar krävs. Stadsledningskontoret vill understryka att uppdateringar av fokusområden i en förnyad översiktsplan behöver utgå från stadens reviderade Vision 2030.

Stadsledningskontoret menar att Stockholm är och har länge varit en mycket attraktiv plats att leva och bo i. Hur människor uppfattar Stockholms attraktionskraft framöver beror bl.a. på utvecklingen av infrastruktur och bostadsmarknaden. Både infrastrukturen och bostadsbyggandet kan påverka befolkningsutvecklingen på olika sätt. Utbyggnaden av Stockholm ska ske på en långsiktigt hållbar nivå. Takten i bostadsbyggandet ska vara hög och det ska finnas utrymme för de investeringar som krävs för infrastruktur, omsorg om äldre och personer med funktionsnedsättning, förskola, skola med mera. Spår, vägar och cykelbanor behöver byggas ut för att möta den hållbara miljonstadens behov. Stadsledningskontoret anser att en prioritering bör ske av områden för bostadsexploatering där det finns eller planeras infrastrukturella lösningar. Detta innebär också god hushållning eftersom det blir möjligt att utnyttja redan gjorda investeringar i väg- och ledningsnät, kommunikationer och till viss del även anläggningar för social service.

Stadsledningskontoret konstaterar att även antalet arbetsplatser behöver öka i Stockholms stad framöver; i takt med att staden växer kraftigt med antalet bostäder och medborgare. Den fysiska planeringen behöver skapa förutsättningar för kommersiella lokaler, utveckling av högre utbildning och forskning samt för att öka antalet arbetsplatser i nya utvecklingsområden. En satsning framförallt i Söderort är viktig för att hantera den rådande obalansen i lokaliseringen av arbetsplatser inom staden.

Stadsledningskontoret vill framhålla att miljö- och klimatfrågorna fått allt större betydelse på stadens agenda. Med en befolkningsutveckling som pekar starkt uppåt är den allra största utmaningen att lyckas expandera samtidigt som miljöbelastningen minskar. När staden nu växer vidare i hög fart är vår utmaning att göra det på ett smartare och mer hållbart sätt än tidigare. Staden måste noggrant studera vilka vägar som finns för bästa möjliga stadsplanering. För att minska stadens klimatpåverkan

behövs planering för en tätare stad som använder stadsrummet effektivt. Att bygga en levande stadsmiljö med fokus på gående, cyklister och kollektivtrafik är viktigt utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Stadsledningskontoret anser vidare att det finns förutsättningar att både ställa höga energi- och miljökrav samtidigt som stadens höga lönsamhetskrav uppfylls.

Vidare råder sociala skillnader i staden som alltså utgör en stor utmaning. Det är viktigt att satsningar i stadsutveckling görs på bred front utifrån stadens visioner om en sammanhållen stad.

Stadsutvecklingsstrategier

Stadsledningskontoret delar rapportens bedömning att översiktsplanens fyra stadsutvecklingsstrategier bedöms som aktuella. Stadsledningskontoret vill framhålla att promenadstadens stadsutvecklingsstrategier omfattar stadens inriktning på såväl kort som lång sikt. De ska fungera som vägledning och styrande princip för hur staden ska utvecklas samt utgöra grund för prioriteringar av stadens investeringar. När stadens många investeringsprojekt ska prioriteras sinsemellan krävs således att de kopplas till stadsutvecklingsstrategierna. Stadsledningskontoret anser att stadens investeringsstrategi ger vägledning för hur prioriteringarna ska ske. I samband med stadens revidering av Vision 2030 och parallellt med en förnyad översiktsplan kommer investeringsstrategin att utvecklas vidare. Ett hänsynstagande till stadens finansiella förutsättningar kommer också att tydliggöras.

Stadsledningskontoret vill framhålla vikten av att utbyggnadsplaneringen också måste förhålla sig till Bostadspotential för Stockholm (BPS). Den totala bostadspotentialen i BPS fördelar sig på olika så kallade tyngdpunkter, i den centrala stadens utvidgning samt vad som benämns som övriga staden. Det innebär en mer omfattande förtätning (omvandling) i tyngdpunkter och i centrala stadens utvidgning, kompletterat med en mer försiktig förtätning (komplettering) i övriga delar av ytterstaden.

En tät och mångsidig stad främjar Stockholms konkurrenskraft, ger förutsättningar för ett hållbart resande och knyter samman områden som tidigare varit avskilda från varandra. Strategin "Fortsätta att stärka centrala Stockholm" handlar inte bara om en förnyelse av city med intensiva stadsmiljöer, attraktiva huvudstråk och fungerande infrastruktur – strategin pekar även på värdet av en förtätning och utveckling av närförorterna i syfte att koppla samman de nya stadsutvecklingsområdena bättre med de befintliga stadsdelarna i det som i översiktsplanen definieras som den centrala stadens utvidgning. En större satsning på Söderort ska göras till följd av den planerade tunnelbaneutvidgningen. Cirka 40 000 bostäder ska byggas i tunnelbanans influensområde från Gullmarsplan till Hagsätra, Farsta strand och Skarpnäck.

Vidare vill stadsledningskontoret framhålla att utbyggnaden och förtätningen av staden bör ske i balans mellan förtätning i form av mindre kompletteringsprojekt i vissa delar och en mer genomgripande stadsomvandling i andra delar. Inom de prioriterade utbyggnadsområdena bör staden i högre grad påverka och utveckla stadsutvecklingen utifrån ett helhetsperspektiv. Enstaka kompletteringsprojekt utan

större sammanhang påverkar inte utvecklingen i de målinriktningar som staden eftersträvar.

Trafikinфраstruktur

Stadsledningskontoret delar rapportens analys i allt väsentligt om de trafikobjekt som redovisas i översiktsplanen. Stadsledningskontoret konstaterar att överenskommelsen om tunnelbaneutvidgningen innebär stora satsningar på nybyggnation av framförallt bostäder i tunnelbanans influensområde. Vidare behöver trafikobjektens aktualitet stämmas av mot den nya nationella planen för transportsystemet liksom den uppdaterade länsplanen för regional transportinfrastruktur.

Dialog och genomförande

Stadsledningskontoret anser att rapporten lyfter fram flera viktiga förutsättningar för översiktsplanens genomförande. Kontoret anser att översiktsplanen ska utgöra ett starkt och mycket viktigt styr- och planeringsinstrument i staden och vill betona vikten av kontinuerlig uppföljning. Vidare finner kontoret att det är väsentligt att dialog och bemötandefrågor mellan stadens ledning, medarbetare och Stockholmare ges prioritet för att skapa förtroende för stadsbyggnadsutvecklingen och förståelse för den växande staden. Stadsledningskontoret vill också understryka att ett tätt och välutvecklat samarbete mellan stadens olika förvaltningar, andra offentliga aktörer, akademien och näringslivet är avgörande för att utveckla promenadstaden Stockholm.

Mellankommunala intressen och riksintressen

Som en del i aktualitetsprövningen har frågor om riksintressen och kulturmiljövård setts över. Stadsledningskontoret anser att det först och främst angeläget att staden har möjlighet påverka vilka objekt som blir utpekade som riksintressen, eftersom dagens riksintressesystem tyvärr fungerar som hämsko för bostadsförsörjningen. Generellt sett anser stadsledningskontoret att systemet för riksintressen bör göras om då nuvarande system föder osäkerhet bland bostadsintressenterna och inte sällan leder till att detaljplaner stoppas i sent skede.

Stadsledningskontoret anser emellertid att länsstyrelsen har fog för sina granskningsyttranden om att det inte tydligt framgår hur Stockholms stad avser att tillgodose riksintressena för kulturmiljön. Stadsledningskontoret menar vidare att det behövs ett medvetet förhållningssätt för att tillgodose kulturvärdena och samtidigt utveckla stadsmiljön till följd av stadens kraftiga tillväxt. Genom promemorian Att tillgodose kulturvärden och utveckla stadsmiljön i områden av riksintressen anser stadsledningskontoret att stadsbyggnadsnämnden har tagit fram ett väl genomarbetat förslag där inriktningen för hur översiktsplanens bilaga om riksintressen för kulturmiljövården kan aktualiseras och kompletteras. I samband med en kommande översiktsplaneprocess kan förslaget förhållningssätt för riksintressen lyftas in och processas i enlighet med PBLs krav på samråd och utställning.

Stadsledningskontoret föreslår, med beaktande av vad som sägs i detta tjänsteutlåtande, att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar att

Promenadstaden Översiktsplan för Stockholm med tillhörande bilagor och relaterade fördjupade översiktsplaner bedöms aktuell enligt PBL 3 kap § 7.

Reservationer m.m.

Stadsbyggnadsnämnden

Reservation anfördes av vice ordföranden Maria Östberg Svanelind m.fl. (S) enligt följande.

Att delvis bifalla kontorets förslag till beslut.

Att därutöver anföra följande:

I uppföljningen av översiktsplanen beskrivs dokumentet ”Bostadspotential i Stockholm” som ett underlag för att uppdatera översiktsplanen i den del som kallas fokusområde 2.7 Bostadsförsörjning i en växande stad. Bostadspotentialen innehåller principiella ställningstaganden om exploateringstal, skyddsavstånd och bevarandevärden som innebär en styrning av den önskvärda stadsutvecklingen som går utöver – och delvis vid sidan av – de fyra strategier som ingår i översiktsplanen.

Det är uppenbart att en aktualitetsförklaring av *Promenadstaden – Översiktsplan för Stockholm* måste innehålla ett ifrågasättande av de hittillsvarande strategierna, dels därför att de inte tycks styra utvecklingen, dels därför att ”Bostadspotential i Stockholm” levererar andra strategiska utgångspunkter.

Reservation anfördes av Daniel Helldén m.fl. (MP) enligt följande.

Att stadsbyggnadsnämnden beslutar att delvis godkänna aktualitetsförklaringen, samt Att vidare anföra följande:

Miljöpartiet anser att mycket av översiktsplanen är aktuell och dess utvecklingsstrategier utgör bra underlag för stadens stora framtida bostadsexpansion. Vilken inriktning stadens översiktsplan ges har stor påverkan på stadens mark och vattenanvändning. För miljöpartiet är det viktigt att bemöta en fortsatt befolkningsökning genom att ge Stockholms invånare en hög livskvalitet med tillgång till ren luft, vatten samt en trivsamt, trygg, hälsosam och vacker miljö. Stockholm ska vara en modern, mänsklig och miljövänlig stad och kunna erbjuda samtliga invånare en bostad. Idag är det tufft att hitta en bostad i Stockholm och i år är bostadsbristen för unga och studenter värre än på länge. Bostadsbyggandet i Stockholm för unga och studenter är idag inte prioriterat.

Miljöpartiets idé om en grön stadsplanering tar sin utgångspunkt i att den ska bidra till att minska stadens klimatpåverkan genom att hushålla med stadens mark- och vattenresurser och genom att värna och utveckla stadens karaktär och gröna kvaliteter. För att möjliggöra detta är det av stor vikt att stadens framtida bebyggelseplanering koordineras med stadens trafikplanering.

150 000 bostäder

Miljöpartiet har i en rapport beskrivit hur Stockholm kan växa med 150 000 bostäder till och med 2030. Rapporten bygger vidare på de strategier som finns formulerade i stadens översiktsplan, men genererar genom våra stadsutvecklingsstrategier fler grönområden och naturreservat samt till fler bostäder i kollektivtrafikhärlägen.

Miljöpartiets förslag på Stockholms framtida bostadsutveckling i stadsdelen Bromma innebär att Stockholms stads centrala utvidgning förskjuts åt nordväst. På samma sätt innebär Miljöpartiets stadsbyggnadspolitik en geografisk förskjutning av stadens framtida stadsutveckling åt syd där Miljöpartiet i bland annat södra delen av Västberga industriområde förslår en ny stadsdel med plats för tusentals nya bostäder.

Miljöpartiet vill hålla fortsatt högt tempo för att möta bostadsbehovet i Stockholm. Staden har genom Bromma flygplats en fantastisk tillgång, en otrolig markresurs som Miljöpartiet gärna vill använda för att minska bostadsbristen. Genom att avveckla Bromma flygplats minimeras inte bara flygbullret i stora delar av Stockholm, staden kan genom att avveckla flygplatsen även ges möjlighet att på väl valda delar växa på höjden samt att minska intrången i stadens många viktiga och vackra grönområden.

Buller

Det är viktigt att stadens översiktsplan gör ordentliga och tuffa prioriteringar som långsiktigt säkerställer de kvaliteter som gör Stockholm till den attraktiva stad som Stockholm idag är. Stockholm måste ta ett helhetsgrepp på buller- och luftkvalitetsproblematiken orsakad av bilar, industri och flyg om staden på ett långsiktigt och hållbart sätt ska kunna växa och lösa den svåra bostadsbristen. Att utreda förutsättningarna att på sikt omvandla Bromma flygfält till ett stadsutvecklingsområde leder inte bara till en mer hälsovänlig stad utan även till en mer spännande stad och till en stad där bostadsfrågan på ett långsiktigt och hållbart sätt kan lösas.

Riksintresset Stockholms innerstad

I den del av aktualitetsprövningens förslag som behandlar förhållningssätt till riksintresset Stockholms innerstad med Djurgården (bilaga 3) kan vi konstatera att det ryms vissa problematiska inslag. Den riksintresseklassificering och beskrivning som gäller för staden är en helhet. Nu framstår det som om man kan peka ut vissa aspekter och delar och välja bort andra. Det finns också tendenser till att utan närmare analyser ge fritt spelrum för en omvandling av dagens city. Detta gäller inte minst ett vanskligt förhållningssätt till stadens siluett. Det finns också tendenser till att ohämmat ge spelrum för rivningar av både äldre och nyare bebyggelse. Stockholm är en levande stad och ska så vara samtidigt som vi tar tillbörlig hänsyn till stadens kulturhistoriska värden.

Reservation anfördes av Maria Hannäs (V) enligt följande.

Att delvis bifalla kontorets förslag, samt därutöver anföra:

Rättvis stad

Vänsterpartiet övergripande kritik är att Stockholm är en stad som allt mer delas upp mellan de som har ekonomiskt goda förutsättningar, inflytande och makt och de som inte har detta.

Medborgardialog är viktigt för att kunna bygga med stockholmarna inte emot dem. Sköts detta på rätt sätt så skapar det förtroende och förståelse för stadens förändring och stadsbyggnadsprocesser. (kapitel 2.4.) Likaså kan misslyckade dialoger skapa oro, oförståelse och maktlöshet. Därför är det viktigt att staden utöver att de följer PBL också skapar former för att skapa tillfredsställande resultat för deltagande i stadsbyggnadsprocesserna. Vänsterpartiet anser att områdesplanering och omvänt planförfarande ska användas oftare när detta passar men även fler andra metoder ska prövas. Detta förutsätter naturligtvis ekonomiska medel att föra en sådan politik.

Områden som inte får en förbättrad boendemiljö eller tillfredsställande service sitter inklämda mellan den borgerliga majoritetens förda markpolitik och övrig politik där det är svårt att få till stånd byggande. Staden måste satsa på områdena, även om det inte betalar sig självt och vi tycker att det är intressant det som sägs i *Ytterstadens utveckling* och *Stadens finansieringsmöjligheter* sidan 34 att staden måste satsa utan att det på kort sikt kopplas till bostadsbyggande. Detta sker i allt för låg utsträckning idag. Det sker i Norra Djurgårdsstaden men inte annars i någon särskild utsträckning. Att bygga stad handlar om mer än olika självfinansierande projekt.

Under strategi 4 står det att ”Det råder delade meningar om huruvida översiktsplanens intentioner i strategi 4 efterlevs”. Det är Vänsterpartiets uppfattning att staden fallerar på denna punkt. ÖP måste integrera rättvisa i staden på ett annorlunda sätt, hela staden ska leva. Staden måste se till behov av satsningar utan att det kan kopplas till en direkt förtätning. Det måste finnas finansieringsmodeller för det, i en stad som är rik som Stockholm.

Miljö

I PM som handlar om riksintressen diskuteras bland annat rivningar som kan ske inom innerstaden och att detta kan skada riksintresset om det görs för mycket. Vänsterpartiet är mycket kritisk till de rivningar som den borgerliga majoriteten hela tiden åstadkommer. Vänsterpartiet vill ha en betydligt mer restriktiv policy. I dokumentet diskuteras rivningsförbud, vilket i sig är olyckligt, ibland kan det vara motiverat. Dessutom bör staden alltid redovisa klimatpåverkan vid rivningar. Att det på kort sikt visar sig vara ekonomiskt försvarbart att riva och bygga nytt är nödvändigtvis inte det bästa för samhället, staden bör vara observant på detta och väga in fler värden än vad de oftast gör.

I en tid av omställning tycker Vänsterpartiet det är viktigt att staden driver på utvecklingen för alternativa metoder att få energi. Översiktsplanen bör därför beakta hur byggnationer av solceller, solfångare och/eller vindkraft kan komma att påverka.

Vad gäller trafik så är det Vänsterpartiets politik att vi blir ännu tydligare med att fasa ut privatbilismen från staden och ytterstaden. Vi ska inte exportera privatbilismen från innerstan till ytterstaden. Alla ska ha goda möjligheter till god kollektivtrafik och vi ska jobba för att alla ska få bättre luft och minskat buller. Det är kollektivtrafiken som är framtiden för den täta staden som beskrivs i översiktsplanen. Förbifarten glesar ut staden och slukar pengar från kollektivtrafiken.

Ökat bostadsbyggande

Vad gäller det ökade byggandet så har vi fler gånger återkomma till det faktum att om staden ska bygga efter potentialen som ryms inom rådande översiktsplan så måste detta planeras. Det görs inte idag och inte minst har detta att göra med markpolitik där byggherren så klart är intresserad av den bästa, mest vinstdrivande, marken först för att därefter ta den näst bästa marken. Staden måste därför driva igenom samråd med stark demokratisk förankring, bland dessa med egna satsningar på exempelvis överdäckningar, göra mark byggbar. Vänsterpartiet har alltid varit och är beredda att satsa de ekonomiska medel som behövs för att ta ett sådant helhetsgrepp. Utan detta fungerar det inte.

Binda ihop staden

I texter framkommer att det är ganska otydligt vad som menas sammankoppling. För Vänsterpartiet är det viktigt att bevara gröna kilar med de biologiska och rekreativa värden de för med sig. Däremot kan gröna områden utvecklas på så sätt att de är mer inbjudande och på så sätt skapar sammankoppling.

Stadsutveckling

Vad gäller stadsutveckling så är det på sin plats att betona att staden ska beakta stadens årsringar, de platsspecifika arkitektoniska karaktärerna och utveckla dessa. Det är inte aktuellt att bygga innerstadslig ytterstad bara för att vi förtätar. Det måste ske på villkor som passar ytterstadens specifika karaktärer. Det är också av vikt att staden hittar sätt att finansiera satsningar utan att det kopplas till bostadsbyggande. Stora satsningar så som överdäckningar bör egentligen ske i ytterstaden första därför att det är enklast här. På många andra platser där det är tätt bebyggt kan det vara mycket svårare eller helt enkelt för sent. Därför måste vi ha långa perspektiv på hur vi satsar och investerar i staden.

Ärendet är grunden för en aktualitetsförklaring av översiktsplanen. Till detta läggs ett förtydligande dokument för att tillgodose kulturvärden och utveckla stadsmiljön i områden av riksintressen. Vi anser att aktualitetsförklaringen och PM för kulturmiljövården och riksintressen borde komma samtidigt till Kommunfullmäktige. Så blev inte fallet. Att PM ska ut på ett nytt samråd är dock bra. Vi ser gärna att samrådstiden inte hamnar mitt i sommarmånaderna utan sker efter sommaren 2014.